

Комунікативний акт—інтерація, процес, який відбувається в певному місці між адресантом і адресатом.

Результатом КА є дискурс (текст).

Прагматичні аспекти комунікації

аспекти, пов'язані з впливом суб'єктів один на одного за допомогою мовних засобів (коду).

Аспекти, пов'язані з адресантом:

мета висловлювання;
мовленнєві стратегія й тактика;
типи мовленнєвої поведінки;
правила розмови;
установки мовця;
референція мовця;
прагматичні пресупозиції;

Аспекти, пов'язані з адресатом:

інтерпретація мовлення;
перлокутивний ефект;
тип мовленнєвої реакції

Аспекти, пов'язані зі стосунками комунікантів:

форми спілкування;
соціально-етикетний бік мовлення;
участь комунікантів у певних мовленнєвих актах

Аспекти, пов'язані із ситуацією спілкування

інтерпретація учасниками спілкування вказувальних знаків;
вплив мовленнєвої ситуації на тематику і форми комунікації

Чинники комунікації

соціальні

ролі

комунікативні

*спосіб поведінки людини,
очікувана іншими
обумовлений її соціальним статусом,
вчинків
правилами (нормами),
його соціальним
прийнятими в суспільстві
гендерними чинниками*

Статусні ролі
роль
Позиційні ролі
роль
Ситуативні ролі

Субкод

*відносно постійна, й
система комунікативних
індивіда, визначена
статусом, віковими,*

Стандартна комунікативна
Ініціативна комунікативна

Імідж

Визначіть комунікативні ролі:

- 1) Чоловік дружині: – *Ти щось сьогодні бліда. Може не підемо в гості?*
- 2) Начальник підлеглому: – *Знову ви все зіпсували! Скільки це може тривати?!*
- 3) Начальник підлеглий: – *Мені все важче працювати з вами поруч – в голову лізуть грайливі думки*
- 4) Відвідувач офіціанту: – *Здачі не потрібно. Незабаром зазирну до вас з цією кралею. Не забувай*

Ролі:

порадник, готовий допомогти, супермен, красень (красуня), «сіра людина», господар становища, жертва, переслідувач, контролер (усіх вчить і контролює), бунтівник, ловелас, «правильний», знаменитість, діловий, турботливий, третейський суддя, терпеливий, свідомий, простак та ін.

Комунікативні позиції учасників спілкування

це комунікативна роль, яку підсвідомо виконує кожен з комунікантів відповідно до своїх індивідуально-психологічних особливостей.

Ерік Берн виділяє три ролі («его-стани»), які комуніканти підсвідомо виконують у будь-яких типах спілкування:

Батьків Дорослих Дітей

Це мені
подобається!
Це мені не
подобається!
Я цього хочу!
Купи
Пустити мене!
Ти робиш мені
боляче!
Воно таке гарне!
Ти дурень!
Ми будемо грати?

Це роблять так!
Так справа не піде!
Що скажуть люди?
Це ж знає кожен!
Цього не можна робити!
Це дозволено!
Чи можу я тобі
допомогти?
Вічно ти все робиш не
так!
Я в твоєму віці...!

Що це таке? Як це функціонує?
Котра година? Скільки це коштує?
Що каже з цього приводу спеціаліст?
Це сюди пасує.
Результати свідчать...
Адвокат вважає, що ми повинні...
Всі люди такі.

Визначіть комунікативні позиції:

1) – *Котра година? – За десять четверта;*

2) – *Давай втечемо з лекцій! – Давай!*

3) – *Де мій годинник? – Чому я повинна про це знати*

4) *Ну чому мені завжди не таланить? – Нічого, все не так погано! Не панікуй!*

Гендерні аспекти спілкування

Жінки

атмосфера спілкування
хороші стосунки
партнерська комунікація
симетрична комунікація
емоційне мовлення
непрямі мовленнєві акти
орієнтовані на загальну атмосферу спілкування

мовний код

прикметники і прислівники
засоби ввічливості
неточне називання предметів
слова зі значенням невпевненості
актуалізатори

«людська близькість є ключем до світу зв'язків, стосунків, метою якого є згода і мінімізація відмінностей»

Чоловіки

інформація, факти, цифри і результати
соціальний статус і влада
ієрархічні соціальні ролі у комунікації
асиметрична комунікація
малоемоційне мовлення (аргументи)
прямі мовленнєві акти
орієнтовані на власну позицію

мовний код

іменники і дієслова
грубі і лайливі вирази
неточне називання предметів

«незалежність – ключ до світу, зорієнтованого на статус. Формулювати накази і їх виконувати – це реалізація правил

Стратегія мовленнєвого спілкування

контроль і вибір дієвих ходів спілкування і гнучкої їх видозміни в конкретній ситуації

Адресант
Ситуація
Інтенція
Система мови
(мовний код)
Мовні та
стилістичні
норми

Комуніка-
тивна
стратегія

Компози-
ційно-
мовні
форми
Стильові
риси

Дискурс із
властивими
йому стилістич-
ними характе-
ристиками

Складові стратегій спілкування

Комунікативна тактика – лінія поведінки, спрямована на одержання бажаного ефекту
стратегія відмови від виконання прохання = тактики:

- видати себе за некомпетентну людину;
- послатись на неможливість виконання прохання саме в цей час;
- ухилитись від відповіді, не обіцяти нічого конкретного;
- дати зрозуміти, що не бажаєте виконати прохання.

компетенція адресанта

культурна

предметна

мовна
володіння засобами мови

комунікативна
навички використання мови

Комунікативні девіації

недосягнення адресантом комунікативної мети; відсутність згоди між учасниками спілкування

